

DRUŠTVO
STEZOSLEDCEV
Slovenija

Ljubljana, 2. 11. 2018

ONESNAŽEN ZRAK IMA TRAGIČNE POSLEDICE ZA ZDRAVJE

Onesnažen zrak škoduje ljudem, živalim in rastlinam. Zastruplja tla, podtalnico in razjeda kamnine. Ima tragične posledice za zdravje, najbolj ogroženi pa so otroci. Zaradi izpostavljenosti strupenim delcem v zraku namreč vsako leto umre okoli 600 000 otrok pod 15 letom starosti. Edina rešitev za zmanjšanje tveganj za zdravje je manj onesnaževanja, zato stezosledci predlagamo ukrepe za zmanjšanje onesnaževanja.

Najnovejše poročilo Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) opozarja, da **devet od desetih ljudi** na svetu vdihujejo **nevarno strupen zrak**, zaradi česar **vsako leto** prežgodaj umre **sedem milijonov ljudi**.

Leteči onesnaženi delci prosto prehajajo preko mej držav in kontinentov, zato sta globalni razvoj čistih energij in tehnologij ter skupni pristop k reševanju onesnaženosti zraka temeljna za doseg boljšega čistega zraka, ki je nujen za življenje na Zemlji.

Mešanica delcev, plinov, aerosolov, hlapov, saj in elektrofilitrskega pepela je lahka, zato dlje časa krožijo v ozračju, vdihavamo jih ljudje in živali. Hkrati so tako drobni, da brez težav vstopajo v krvni obtok in vplivajo tudi na druge organe, zlasti na srce.

Onesnažen zrak ogroža predvsem **starejše, kronične bolnike, otroke, delavce** in tiste, ki so aktivni v času visokih koncentracij onesnaženja. **Še posebej pa ogroža najmlajše**. Otroci namreč dihaajo hitreje kot odrasli in s tem v telo vnesejo več strupenih delcev, medtem ko se njihovo telo še razvija. Poleg tega dihaajo tudi bližje tloraj, kjer je večja koncentracija onesnaženih delcev. Kar 93 odstotkov otrok oz. 1,8 milijarde otrok pod 15. letom starosti, med njimi tudi 630 milijonov otrok starih manj kot pet let, vdihuje močno onesnažen zrak. Zgolj v letu 2016 je zaradi z njim povezanih akutnih okužb dihal umrlo 600.000 otrok. Med otroci so najbolj ogroženi tisti iz revnejših držav. V državah z nizkim ali srednje visokim prihodkom je namreč kar 98 odstotkov vseh otrok, starih manj kot pet let, izpostavljenih močno onesnaženemu

Onesnažen zrak v Evropi kljub izboljšanju še vedno predstavlja tveganje za zdravje ljudi in za okolje ter je vzrok za skoraj pol milijona prezgodnjih smrti v EU vsako leto, ugotavlja Evropska agencija za okolje (EEA).

Ljudje vdihnemo več kot 25.000 krat na dan, pri tem pa gre skozi pljuča 10.000 litrov zraka.

zraku, v državah z visokim prihodkom pa 52 odstotkov otrok te starostne skupine. Vdihovanje onesnaženega zraka lahko vpliva na otrokov razvoj in njegove kognitivne sposobnosti, sproži lahko astmo in raka v otroštvu ter večje tveganje za razvoj bolezni srca in ožilja v odraslem življenju.

Za onesnažen zrak smo **največkrat odgovorni ljudje**. Eden glavnih virov onesnaženja sta cestni promet, posebej zaradi izpustov dušikovih oksidov in prašnih delcev, in letalski promet. K onesnaženju prispevajo tudi izpusti v kmetijstvu, proizvodnji energije, industriji in gospodinjstvih. V središču problema je pomanjkanje politične volje, simptom pravnega in političnega reda, ki zasebni dobiček postavlja pred javnim zdravjem.

Delci v zraku v slovenskih mestih skrajšajo življenje za 1,5 do dve leti, ob prometnih cestah (10.000 vozil na dan in več) za tri leta, povprečno pa v Sloveniji za eno leto.

Pravica do zdravega življenjskega okolja je zapisana tudi v slovensko ustavo, brez ukrepov za zmanjšanje izpustov, pa njeno uresničevanje ni mogoče. Tudi v tretjem cilju trajnostnega razvoja so se države sveta zavezale, da bodo do leta 2030 občutno zmanjšali število primerov smrti in bolezni zaradi izpostavljenosti nevarnim kemikalijam ter onesnaženosti zraka, vode in tal.

KAJ LAHKO NAREDIMO ZA BOLJ ČIST ZRAK?

- Če je mogoče, naj gospodinjstva, ki za kuhanje in ogrevanje uporabljajo fosilna goriva, preidejo na bolj trajnostne načine, ki v zrak spuščajo manj izpustov.
- Spodbujamo zaprtje mestnih središč za promet in vzpostavitev čistega javnega prevoza.
- Vrtci in šole naj bodo dovolj daleč od prometnih cest.
- Redno naj se izvaja čiščenje dimnih plinov termoelektrarn, še več lahko naredimo s preходом na bolj zelene oblike pridobivanja energije.
- Krajše razdalje pešamo, za prevoz pa uporabljamo kolo ali javna prevozna sredstva.
- Kadar je potovanje z avtomobilom nujno, se poslužimo sopotništva ali deljenja avtomobila, naša vožnja pa naj bo umirjena.
- Izogibamo se potovanju z letalom, kadar pa to ni mogoče, letimo z direktnimi leti ali pa namenimo dodatna sredstva za izenačenje našega ogljičnega odtisa.
- Posadimo več dreves in rastlin, nasprotujemo pretirani sečnji.
- Zmanjšamo količino odpadkov, saj njihova predelava onesnažuje okolje.
- Odpadkov nikoli ne sežigamo, oblasti pa pozivamo k trajnejšemu načinu predelave odpadkov.